

شباهت‌های رستاخیز مهدی علیه السلام

بارستاخیز آخرت

حسین الهی نژاد

روز است؛ روز قیام مهدی علیه السلام، روز رجعت و روز قیامت.»

نوشتار کوتاهی که پیش رو دارید به بررسی اجمالی شباهت‌های دو مورد از ایام الله - یعنی روزگار قیام حضرت مهدی و روز رستاخیز - پرداخته است.

۱- حوادث عجیب

یکی از وجوه مشترک بین رستاخیز آخرت و قیام مهدی علیه السلام، وقوع حوادث و رخدادهای بزرگ است که قبل از شروع آن دو، تحقق پیدا می‌کند.

ایام الله، ایام مخصوصی است که نعمت و رحمت و یا عذاب و کیفر الهی در آن ظاهر می‌شود. نسبت دادن این روزها به خدا با اینکه همه ایام و همه موجودات از آن خداست، به خاطر حوادث مهمی است که در آن رخ داده و یا خواهد داد، مانند روز قیامت که در آن سلطنت آخرتی خدا هویدا می‌گردد و روز قیام مهدی که در آن، حکومت عدل بر گستره جهان سیطره پیدا می‌کند. بعضی از ایام الله در روایت ذیل معرفی شده است:

«عَنْ مُتَنَّى الْحَنَاطِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ يَقُولُ: أَيَّامُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ثَلَاثَةٌ: يَوْمٌ يَقُومُ الْقَائِمُ، وَ يَوْمٌ الْكُرَّةِ، وَ يَوْمٌ الْقِيَامَةِ؛^(۱) ایام الله سه

۱- شیخ صدوق، خصال، ج ۱، ص ۱۰۸.

قیامت کبری و رستاخیز
 مهدی علیه السلام، به خاطر
 اهمیتشان، مورد بشارت و
 نوید همه انبیا و اولیای
 الهی قرار گرفته، بلکه وجه
 مشترک همه ادیان الهی
 است.

﴿إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا﴾^(۴)؛ «چون
 زمین با تکان [سختی] لرزانده شود.»
 ج. بی فروغ شدن خورشید و ستارگان
 ﴿وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ وَإِذَا النُّجُومُ
 انْكَدَرَتْ﴾^(۵)؛ «آنگاه که خورشید به هم
 در پیچد، و آنگاه که ستارگان تیره
 شوند.»
 ﴿وَخَسَفَ الْقَمَرُ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَ
 الْقَمَرُ﴾^(۶)؛ «و ماه بی نور گردد و
 خورشید و ماه یک جا، جمع شوند.»
 حوادث قبل از رستاخیز مهدی علیه السلام

الف. صیحه آسمانی

امام صادق علیه السلام می فرماید: «يُنَادِي
 مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَوَّلَ النَّهَارِ؛ يَسْمَعُهُ كُلُّ قَوْمٍ
 بِأَلْسِنَتِهِمْ»^(۷) در ابتدای روز، گوینده‌ای
 در آسمان ندا می دهد، به گونه‌ای که هر
 قومی با زبان خود، آن ندا را می شنود.»
 ﴿إِذَا نَادَى مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنَّ الْحَقَّ نَسِيَ
 آلَ مُحَمَّدٍ فَعِنْدَ ذَلِكَ يَظْهَرُ الْمَهْدِيُّ عَلَى أَقْوَامِهِ

حوادث قبل از قیامت کبری

الف. متلاشی شدن کوه‌ها

﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ﴾^(۱)؛
 «روزی که زمین و کوه‌ها به لرزه
 در آیند.»

﴿وَ حُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً
 وَاحِدَةً﴾^(۲) «و زمین و کوه‌ها از جای
 خود برداشته شوند و یکباره درهم
 کوبیده گردند.»

ب. زلزله‌های عظیم

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ
 السَّاعَةِ شَىْءٌ عَظِيمٌ﴾^(۳)؛ «ای مردم از
 پروردگارتان پروا کنید؛ چرا که زلزله
 رستاخیز امری بزرگ است.»

۱- مزمل/۱۴.

۲- حاقه/۱۴.

۳- حج/۱.

۴- واقعه/۴.

۵- تکویر/۱.

۶- قیامت/۷.

۷- شیخ طوسی، کتاب الغیبه، ص ۴۵۳؛

بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۸۸.

النَّاسَ وَيَسْتَرْثُونَ حُبَّهُ وَلَا يَكُونُ لَهُمْ فُكْرٌ غَيْرُهُ؛^(۱) هر گاه گوینده‌ای از آسمان صدا بزند که حق با اولاد محمد صلی الله علیه و آله است، در آن هنگام، ظهور مهدی علیه السلام بر سر زبان‌ها می‌افتد، به گونه‌ای که دل را به محبت او سیراب می‌کنند و غیر او را یاد نمی‌کنند.»

ب. خسوف و کسوف

از نشانه‌های ظهور، کسوف در نیمه ماه رمضان و خسوف در آخر و یا اول همان ماه است.

کسوف در روزهای نخست و روزهای آخر ماه و خسوف در روزهای میانی ماه، طبیعی و عادی است و در طول تاریخ، بارها و بارها، رخ داده و از نظر علمی، خسوف و کسوف در روزهای یاد شده، پدیده عادی به حساب می‌آید و از دیرباز، منجمان، بر اساس محاسبه‌های دقیق ریاضی و نجومی، زمان گرفتن خورشید، یا ماه را در طول سال، پیش بینی می‌کرده‌اند، ولی خورشید گرفتگی در وسط ماه یا ماه گرفتگی در اول و یا آخر آن، امری غیر عادی است. البته در خود روایات هم، به غیر عادی بودن تحقق این نشانه، تصریح شده

است.^(۲)

از امام باقر علیه السلام نقل شده است که: «آيَاتَانِ تَكُونَانِ قَبْلَ الْقَائِمِ لَمْ تَكُونَا مُنْذُ هَبَطَ آدَمُ علیه السلام إِلَى الْأَرْضِ، تَنَكَّسَ الشَّمْسُ فِي النَّصْفِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَالْقَمَرُ فِي آخِرِهِ، فَقَالَ رَجُلٌ يَا بَنِي رَسُولِ اللَّهِ تَنَكَّسَ الشَّمْسُ فِي آخِرِ الشَّهْرِ وَالْقَمَرُ فِي النَّصْفِ؟ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام: إِنِّي لَا عَلَمَ بِمَا تَقُولُ وَلَكِنَّهَا آيَاتَانِ لَمْ تَكُونَا مُنْذُ هَبَطَ آدَمُ علیه السلام؛^(۳) پیش از قیام مهدی علیه السلام دو نشانه پدید خواهد آمد که از زمان هبوط آدم علیه السلام در زمین بی سابقه است؛ گرفتن خورشید در نیمه ماه رمضان و گرفتن ماه در آخر آن. مردی به امام عرض کرد: ای پسر رسول خدا! کسوف در وسط و خسوف در آخر ماه؟! حضرت فرمود: همانا من به آنچه می‌گویی دانانترم، این دو از آیات‌های الهی هستند که واقع شدن آن‌ها از زمان هبوط آدم علیه السلام تاکنون سابقه ندارد.»

به نظر می‌رسد وقوع این دو

۱- تاریخ مابعد الظهور، ص ۱۷۶.

۲- چشم به راه مهدی، جمعی از نویسندگان، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ص ۲۹۹.

۳- شیخ طوسی، کتاب الغیبه، ص ۲۵۱؛ غیبت نعمانی، ص ۲۵۰.

امت من در زمان مهدی علیه السلام
 به نعمتی دست یابند که
 پیش از آن و در هیچ
 دوره‌ای دست نیافته
 بودند. [در آن روزگار]
 آسمان باران فراوان دهد،
 و زمین هیچ رویدنی را در
 دل خود نگاه ندارد.

عدالت در قیامت کبری

«وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِنَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئاً وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ»؛^(۳) «تراز و های
 عدل را در روز رستاخیز قرار می دهیم،
 پس هیچ کس [در] چیزی ستم
 نمی بیند. و اگر [عمل] هموزن دانه
 خردلی باشد آن را می آوریم و کافی
 است که ما حساب کننده باشیم.»
 «فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ

پدیده به صورت غیر عادی، به خاطر
 آن است که اهمیت مسأله ظهور، نمایان
 شود و مردم از خواب غفلت بیدار
 شوند و خود را مهیای مشارکت در آن
 نهضت عظیم سازند.

ج. باران‌های پیاپی

امام صادق علیه السلام می فرماید: «إِنَّ
 قَدَامَ الْقَائِمِ لَسَنَةٌ غَيْدَاةٌ يَفْسُدُ التَّمْرُ فِي النَّخْلِ
 فَلَا تَشْكُوا فِي ذَلِكَ»^(۱) در آستانه قیام
 مهدی علیه السلام سالی پر باران خواهد بود که
 در اثر آن، خرما بر روی نخل می پوسد.
 پس در این امر، تردیدی به خود راه
 ندهید.»

البته برای قیام امام مهدی علیه السلام
 علائم و نشانه‌های بسیاری بیان شده که
 به ذکر عناوین برخی از آن‌ها اکتفا
 می کنیم:

د. طلوع خورشید از مغرب

ذ. خروج یاجوج و ماجوج

ر. خروج دجال

ز. خروج یمانی

ه. خروج سفیانی^(۲)

۲- برقراری عدالت

اجرای عدالت و تحقق آن، یکی از
 وجوه مشترک بین قیامت کبری و قیامت
 صغری (ظهور مهدی علیه السلام) است.

۱- شیخ مفید، ارشاد، ج ۱، ص ۳۷۰.

۲- چشم به راه مهدی، همان، ص ۲۷۳.

۳- انبیاء/۴۷.

جناب حکیمه خاتون چنین روایت می‌کند: آن امام بزرگ در لحظات نخستین پس از تولد، لب به سخن گشود و همچون پیامبران که در آغاز کودکی توان سخن گفتن دارند] به یکتائی خداوند و رسالت حضرت محمد صلی الله علیه و آله و امامت امام علی علیه السلام و دیگر امامان گواهی داد، سپس چنین فرمود: «اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي، وَأَتَمِّمْ لِي أَمْرِي، وَكَبِّتْ وَطْأَتِي، وَأَمْسَأِ الْأَرْضَ بِسِي عَدْلًا وَقِسْطًا؛ خداوند! به آنچه به من وعده دادی وفا کن، و امر مرا (حکومت عدالت گستر جهانی) به کمال برسان، و گام‌های مرا استوار بدار، و زمین را به دست من آکنده از عدل و دادساز.»

۳- اقتدار در حاکمیت

از شباهت‌های دیگری که بین این دو قیام می‌توان ذکر کرد، اقتدار در حاکمیت است.

اقتدار حاکمیت در قیامت کبری

یکی از مهم‌ترین منزلگاه‌های

يَعْمَلُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ»؛ ^(۱) «پس هر کس هموزن ذره‌ای نیکی کند آن را خواهد دید و هر کس هموزن ذره‌ای بدی کند آن را خواهد دید.»

عدالت در رستاخیز مهدی

رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «... التَّاسِعُ مِنْهُمْ قَائِمٌ أَهْلُ بَيْتِي، مَهْدِيُّ أُمَّتِي، أَشْبَهَ النَّاسِ بِي فِي شِمَائِلِهِ وَأَقْوَالِهِ وَأَفْعَالِهِ، يَظْهَرُ بَعْدَ غَيْبَةِ طَوِيلَةٍ وَخَيْرَةٌ مُضِلَّةٌ، فَيُغْلِبُ أَمْرَ اللَّهِ وَيُظْهَرُ دِينَ اللَّهِ... فَيَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا، كَمَا مَلَأَتْ جُورًا وَظُلْمًا»؛ ^(۲) نهم آنان (امامان) قائم خاندان من، مهدی امتم می‌باشد. او در سیمما و گفتار و کردار شبیه‌ترین مردم به من است. پس از غیبت طولانی و سردرگمی گمراه‌کننده‌ای ظاهر می‌شود، آنگاه امر خدا را اعلان و آئین خدا را آشکار می‌سازد... پس زمین را از عدل و داد لبریز می‌کند.»

امام باقر علیه السلام می‌فرماید: «... وَكَذَلِكَ الْقَائِمُ إِذَا قَامَ يَبْطُلُ مَا كَانَ فِي الْهَدَنَةِ مِمَّا كَانَ فِي آيِدِي النَّاسِ وَيَسْتَقْبِلُ بِهِمُ الْعَدْلُ»؛ ^(۳)

همچون پیامبر صلی الله علیه و آله آنگاه که قائم علیه السلام قیام کند، آنچه را از راه و روش‌های غلط میان مردم در زمان قبل از ظهور رایج است زیر پا می‌نهد، و آیین دادگری را برپا می‌دارد.»

۱- زلزله ۸/ و ۷.

۲- شیخ صدوق، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص ۲۵۷.

۳- مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۸۱؛ شیخ طوسی، تهذیب، ج ۶، ص ۱۵۶.

ملامت ملامت گران ابایی ندارد و از هیچ مقام و قدرتی نمی‌هراسد. قاطعیت و سازش ناپذیری، خصلت همه رهبران راستین الهی است، و در امام مهدی علیه السلام این خصلت در حد اوج و کمال است.

امام علی علیه السلام می‌فرماید:

«وَلَيَطَّهَّرَنَّ الْأَرْضَ مِنْ كُلِّ غَاشِرٍ»؛ (۴)

امام مهدی علیه السلام از زمین را از هر چه باعث فریب و گمراهی مردم شود، پاک می‌سازد.

از امام باقر علیه السلام نقل شده که فرمودند: «لَيْسَ شَأْنُهُ إِلَّا بِالسَّنِيفِ، لَا يَسْتَتِيبُ أَحَدًا، وَلَا يَأْخُذُهُ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَأِيمٍ»؛ (۵) شیوه حضرت مهدی علیه السلام تنها با شمشیر است و توبه کسی را نمی‌پذیرد و در راه اجرای احکام الهی، از ملامت هیچ ملامتگری نمی‌هراسد.

۴- بشارات انبیاء و اولیاء به

ظهور قیامت کبری و صغری

قیامت کسبری و رستاخیز

قیامت که اقتدار خداوند را به منصه ظهور می‌رساند، مرحله رسیدگی به حساب خلائق در دادگاه عدل الهی با حضور شاهدان مختلف، و سنجش اعمال در ترازوی مخصوص است. دادگاهی که همه را غرق در وحشت و اضطراب می‌کند، دادگاهی که قاضی و داورش خدای مقتدر و قوی است.

«فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ بِالذِّهِنِ، أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ»؛ (۱) «پس چه چیز تو را بعد از این به تکذیب جزا و امی دارد، آیا خداوند، بهترین حکم‌کنندگان نیست.»

«إِلَّا لَئِنَّ الْحُكْمَ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ»؛ (۲) «آگاه باشید که حکم و داوری مسخصوص اوست، و او سریعترین حساب‌رسان است.»

«اللَّهُ يَخْتُمُّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ»؛ (۳) «خدا در روز قیامت در مورد آنچه با یکدیگر در آن اختلاف می‌کردید، داوری خواهد کرد.»

اقتدار حاکمیت در قیام مهدی علیه السلام

امام مهدی علیه السلام، در اجرای حدود و احکام الهی و مبارزه با ستمگران، قاطعیتی خدائی دارد، چشم پوشی و مسامحه در راه و روش او نیست. از

۱- تین / ۸ و ۷.

۲- انعام / ۶۲.

۳- حج / ۶۹.

۴- مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۱۲۰.

۵- همان مدرک، ج ۵۲، ص ۳۵۴.

خاتمه خواهد داد و شالوده حکومت واحد جهانی را بر اساس عدالت و آزادی، استوار خواهد کرد. نوید آن مصلح بزرگ جهان، علاوه بر قرآن مجید، در کتاب‌های آسمانی چون انجیل، تورات و زبور آمده است.^(۴)

قرآن کریم:

﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾؛^(۵) «و در حقیقت، در زبور پس از تورات نوشتیم که زمین را بندگان شایسته ما به ارث خواهند برد.»

تورات:

«خداوند بر ابراهیم ظاهر گشته گفت: تمام این زمین را که می‌بینی به تو و ذریه تو تا به ابد خواهم بخشید.... به سوی آسمان بنگر و ستارگان را بشمار، هرگاه توانی آن‌ها را شمرد.... ذریت تو نیز چنین خواهد بود.... من هستم یهوه که تو را از کلدانیان بیرون آوردم تا این زمین به ارثیت تو بخشم.»^(۶)

مهدی علیه السلام، به خاطر اهمیتشان، مورد بشارت و نوید همه انبیا و اولیای الهی قرار گرفته، بلکه وجه مشترک همه ادیان الهی است. به خصوص قیام مصلح جهان، که در برخی مکاتب غیر الهی نیز مورد توجه بوده است.

بشارت به قیامت کبری

﴿وَالِیٰ مَدَیْنٍ اَخَاهُمْ شُعَبِيًّا فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَازْجُوا النَّيْمَ الْاٰخِرَ﴾؛^(۱) «و به سوی [مردم] مدین، برادرشان شعیب را [فرستادیم]. گفت: ای قوم من، خدا را بپرستید و به روز بازپسین امید داشته باشید.»

﴿اِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ لَنْفَسٍ لِّیَوْقِعْتَهَا كَاطِيَةً﴾؛^(۲) «زمانی که آن واقعه وقوع یابد، [که] در وقوع آن هیچ دروغی نیست.»
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ﴾؛^(۳) «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از خدا پروا دارید، و هر کسی باید بنگرد که برای فردای خود از پیش چه فرستاده است.»

بشارت به رستاخیز مهدی علیه السلام

در تمام ادیان و مذاهب مختلف جهان به مصلحی نوید داده شده است که در آخر زمان ظهور خواهد کرد و به جنایت‌ها و خیانت‌های انسان‌ها

۱- عنکبوت/۳۶.

۲- واقعه/ ۱ و ۲.

۳- حشر/۱۸.

۴- مهدی پور علی اکبر، او خواهد آمد، ص ۹۳.

۵- انبیاء/۱۰۵.

۶- سفر پیدایش: فصل ۱۲، بند ۷؛ فصل ۱۳، بند

زرتشتیان:

- «مردی بیرون آید از زمین تازیان، از فرزندان هاشم، مردی بزرگ سر و بزرگ تن و بزرگ ساق، و بر دین جدّ خویش باشد، با سپاه بسیار، روی به ایران نهد و آبادانی کند و زمین را پر از داد کند.»

- «پیامبر عرب آخرین فرستاده است که از میان کوه‌های مکه ظاهر شود... از فرزندان پیامبر شخصی در مکه پدیدار خواهد شد که جانشین آن پیامبر است و پیرو دین جدّ خود می‌باشد... از عدل او گرگ با میش آب می‌خورند و همه جهانیان به آئین مهر آزمای [محمد] خواهند گروید.»^(۴)

۵- زندگی خوب و فراوانی نعمت

در قیامت کبری و صغری، مردان مؤمن و زنان مؤمنه در ناز و نعمت زندگی می‌کنند و هیچ‌گونه نگرانی و ترسی آن‌ها را تهدید نمی‌کند.

۱۵ و فصل ۱۵، بندهای ۵-۸.

۱- کتاب حقیق نبی: فصل ۲، بندهای ۳-۵.

۲- انجیل متی: فصل ۲۴، بندهای ۲۷، ۳۰، ۳۵ و ۳۷.

۳- انجیل لوقا: فصل ۱۲، بندهای ۳۵-۳۶.

۴- رک، او خواهد آمد، علی اکبر مهدی پور؛ جاماسب نامه.

- «اگر چه تاخیر نماید، برایش منتظر باش، زیرا که البته خواهد آمد و درنگ نخواهد کرد... بلکه جمیع امت‌ها را نزد خود جمع می‌کند و تمامی قوم‌ها را برای خویش فراهم می‌آورد.»^(۱)

انجیل:

- «همچنان که برق از مشرق، ساطع شده تا به مغرب ظاهر می‌شود، ظهور پسر انسان نیز چنین خواهد شد... آن‌گاه علامات پسر انسان در آسمان پدیدگردد. و در آن وقت جمیع طوایف زمین سینه زنی کنند و پسر انسان را ببینند که بر ابرهای آسمان با قوت و جلال می‌آید.»^(۲)

- «کمرهای خود را بسته،

چراغ‌های خود را افروخته بدارید. و شما مانند کسانی باشید که انتظار آقای خود را می‌کشند، که چه وقت از عروسی مراجعت کند، تا هر وقت آید و در را بکوبد بی درنگ برای او باز کنند. خوشا به حال آن غلامان که آقای ایشان چون آید ایشان را بیدار یابد.... پس شما نیز مستعد باشید، زیرا در ساعتی که گمان نمی‌برید پسر انسان می‌آید.»^(۳)

زندگی در قیامت کبری

﴿وَمَنْ يَطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ نُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ...﴾^(۱) «و هر کس از خدا و پیامبر او اطاعت کند، وی را به باغ‌هایی درآورد که از زیر [درختان] آن نهرها روان است.»

﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ نَعِيمٍ مُكَّانٍ مُرْتَجِّمٍ كَأَمْوَرٍ﴾^(۲) «همانا نیکان از جامی نوشند که آمیزه‌ای از کافور دارد.»

رسول گرامی اسلام می‌فرماید:

﴿يَتَنَعَّمُ أُمَّتِي فِي زَمَنِ الْمَهْدِيِّ علیه السلام نِعْمَةً كَأَنَّ يَتَنَعَّمُوا قَبْلَهَا قَطُّ يُرْسِلُ السَّمَاءُ عَلَيْهِمْ مِدْرَاراً وَلَا تَدْعُ الْأَرْضُ شَيْئاً مِنْ ثَبَاتِهَا إِلَّا أَخْرَجَتْهُ﴾^(۵)

امت من در زمان مهدی علیه السلام به نعمتی دست یابند که پیش از آن و در هیچ دوره‌ای دست نیافته بودند. [در آن روزگار] آسمان باران فراوان دهد، و زمین هیچ رویدنی را در دل خود نگاه ندارد.»

۶- آشکار شدن باطن‌ها

یکی از موضوعاتی که وجه شباهت بین دو قیام است، بر ملا شدن باطن و درون انسان‌ها است، البته بر ملا شدن باطن‌ها، در قیامت کبری با قیامت صغری متفاوت است. در قیامت کبری، آشکار شدن درون، کلی و فراگیر است ولی در رستاخیز مهدی علیه السلام، ظاهر شدن درون مردم، برای حاکم و والی عادل - یعنی امام زمان علیه السلام - تحقق پیدا می‌کند. پس به

﴿أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَحْتَوُونَ فِيهَا مِنْ أَسْوَرٍ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَاباً خَضْرَاءً مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ وَ حَسَنَتْ مَرْفَقاً﴾^(۳) «آن‌ها کسانی هستند که بهشت‌های جاودان برای آنان است، از زیر [قصرها] شان جویبارها روان است. در آنجا با دستبندهایی از طلا آراسته می‌شوند و جامه‌هایی سبز از حریر نازک و ضخیم می‌پوشند. در آنجا بر سریرها تکیه می‌زنند. چه خوش پاداش و نیکو تکیه گاهی.»

زندگی در رستاخیز مهدی علیه السلام

در سلام به حضرت مهدی آمده است: «السَّلَامُ عَلَى رَبِيعِ الْأَنْامِ، وَنَضْرَقِ الْأَيَّامِ»^(۴) سلام بر بهاران زندگی مردمان و طراوت روزگاران.»

۱- نساء/۱۳.

۲- دهر/۵.

۳- کهف/۳۱.

۴- مفاتیح الجنان، ص ۵۳۱.

۵- مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، ج ۵۱، ص

ذَاوُدَ^(۴) وَلَا يَسْأَلُ عَنْ بَيْتِهِ يَغْطِي كُلَّ نَفْسٍ حُكْمَهَا؛^(۵) دنیا به آخر نمی‌رسد تا مردی از من (حضرت مهدی علیه السلام) قیام کند و آن مرد شبیه حکم حضرت داود حکم خواهد کرد و از شاهد سؤال نمی‌کند و حکم هر کس را به او می‌دهد.»

حسن بن ظریف می‌گوید: در ذهن خود دو سؤال داشتم، آن‌ها را برای امام عسکری علیه السلام نوشتم و چنین سؤال کردم:

«إِذَا قَامَ الْقَائِمُ وَآزَادَ أَنْ يَقْضِيَ أَيْمَانَ مَجْلِسَهُ الَّذِي يَقْضِي فِيهِ بَيْنَ النَّاسِ؟ فَجَاءَ الْجَوَابُ: سَأَلْتَ عَنِ الْقَائِمِ، فَإِذَا قَامَ يَقْضِي بَيْنَ النَّاسِ بِعِلْمِهِ، كَقَضَاءِ دَاوُدَ، وَلَا يَسْأَلُ الْبَيْتَةَ؛^(۶)

وقتی حضرت مهدی علیه السلام قیام

قاطعیت و سازش ناپذیری، خصلت همه رهبران راستین الهی است، و در امام مهدی علیه السلام این خصلت در حد اوج و کمال است.

طور کلی می‌توان ظهور باطن‌ها را یکی از وجوه مشترک بین دو قیام دانست.

در قیامت کبری

«يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ»؛^(۱) «آن روز که رازها [همه] فاش می‌شود.»

«يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ»؛^(۲) «آن روز که آنان ظاهر گردند، چیزی از آن‌ها بر خدا پوشیده نمی‌ماند.»

«وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرتْ»؛^(۳) «و آنگاه که نامه‌ها گشوده شوند.»

در رستاخیز مهدی علیه السلام

ابان می‌گوید از امام صادق علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: «لَا تَذْهَبُ الدُّنْيَا حَتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ مِثِّي رَجُلٌ يَخُكُّكُمْ بِحُكْمِي»

۱- طارق/۹.

۲- غافر/۱۶.

۳- تکویر/۱۰.

۴- طبق نقل روایات حضرت داود به باطن مردم آگاه بوده و بر اساس آن با مردم برخورد می‌کرده و حکم صادر می‌کرده است.

۵- الصغار القمی، بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد علیهم السلام، نشر مکتبه آیه الله مرعشی نجفی، ص ۲۸۵.

۶- طوسی، محمد، الثاقب فی المناقب، موسسه انصاریان، ص ۵۶۵.

رجعت، عمومی نیست، بلکه جنبه خصوصی دارد، تنها گروهی بازگشت می‌کنند که ایمان خالص یا شرک خالص دارند.

کرد، از چه مقام و جایگاهی بین مردم حکم خواهد کرد؟ جواب آمد او امام در آن جواب فرمود: سؤال از قائم کردی، پس هرگاه [مهدی علیه السلام] قیام کند، در بین مردم به علم خود قضاوت می‌کند، شبیه قضاوت حضرت داوود و از شاهد و بینه سؤال نمی‌کند.»

۷- حیات مجدد

إِلَى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ^(۳)؛ «و در صور دمیده خواهد شد، پس به ناگاه از گورهای خود شتابان به سوی پروردگار خویش می‌روند.»

از دیگر وجوه مشترک بین قیامت کبری و رستاخیز مهدی علیه السلام، زنده شدن انسان‌هاست که در قیامت کبری انسان‌ها برای بهره‌مند شدن از جزاء و پاداش الهی زنده می‌شوند و در قیامت مهدی علیه السلام، مؤمنین به خاطر لذت بردن و مشارکت در حکومت عدل، و کافرین به جهت زجر کشیدن از مشاهده حکومت الهی زنده می‌شوند.

حیات دوباره در رستاخیز مهدی علیه السلام چنانکه در ابتدای مقاله بیان شد، روز رجعت یکی از ایام الله است. در روایات، اقرار و ایمان به رجعت از نشانه‌های مؤمن ذکر شده است.

حیات دوباره در قیامت کبری

برقی از امام صادق علیه السلام نقل می‌کند: «مَنْ أَقْرَبَ بِسَبْعَةِ أَشْيَاءَ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَ ذَكَرَ مِنْهَا الْإِيمَانَ بِالرَّجْعَةِ؛^(۴) کسی که به هفت چیز معترف باشد، پس او مؤمن است

﴿ثُمَّ نَفَّخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ﴾؛^(۱) «سپس بار دیگر در آن [صور] دمیده می‌شود و به ناگاه آنان [برپای] ایستاده می‌نگرند.»

﴿وَنُفِّخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَا هُمْ جَمْعًا﴾؛^(۲) «و [همین‌که] در صور دمیده شود، همه آن‌ها را گرد خواهیم آورد.»

﴿وَنُفِّخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ

۱- زمر/۶۸

۲- کهف/۹۹

۳- یس/۵۱

۴- مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، ج ۵۳، ص

که گروهی از آن‌ها بعد از تقاضای مشاهده خداوند گرفتار صاعقه مرگباری شدند و مردند، دوباره زنده شدند.

﴿فَأَمَّا تِلْكَ الْأُمَّةَ الَّتِي كَفَرْنَا عَنْهَا فَعَرَّسْنَا وَجوهَهُمْ لِبَاسًا دَانِيًّا﴾؛ «پس خداوند، او را (به مدت) صد سال میرانده، آن‌گاه او را برانگیخت.»

این آیه در مورد پیامبری است که از کنار یک آبادی عبور می‌کرد، در حالی که دیوارهای آن فرو ریخته بود و اجساد و استخوان‌های اهل آن در هر سو پراکنده شده بود، از خود پرسید چگونه خداوند این‌ها را پس از مرگ زنده می‌کند، خدا او را یکصد سال میراند و سپس زنده کرد و به او گفت: چقدر درنگ کردی؟ عرض کرد یک روز یا قسمتی از آن، فرمود: بلکه یکصد سال بر تو گذشت. (۵)

۸- انتقام از ظالمان و ستمگران

انتقام گرفتن از ستمگران و ظالمان به طور مشترک در قیامت کبری

و از جمله آن هفت چیز، ایمان به رجعت را ذکر فرمود.»

زنده شدن در رستاخیز مهدی علیه السلام که به رجعت معروف است، مثل قیامت کبری کلی و فراگیر نیست، بلکه جزئی و نسبی است.

امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: «إِنَّ الرَّجْعَةَ لَيْسَتْ عَامَّةً، وَهِيَ خَاصَّةٌ لَا يَرْجِعُ إِلَّا مَنْ مَحَّضَ الْإِيمَانَ، أَوْ مَحَّضَ الشِّرْكَ مَخْضًا؛^(۱) رجعت، عمومی نیست، بلکه جنبه خصوصی دارد، تنها گروهی بازگشت می‌کنند که ایمان خالص یا شرک خالص دارند.

رجعت در قرآن

آیاتی از قرآن کریم نشانگر این است که تاکنون در این دنیا رجعت صورت گرفته است. برخی از این آیات را در ذیل می‌آوریم.

﴿فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ﴾؛^(۲)

«پس خداوند به آنان گفت: تن به مرگ بسپارید، آنگاه آنان را زنده ساخت.»

﴿ثُمَّ بَعَثْنَاكُم مِّن بَيْنِ يَدَيْكُمْ أَنْبِيَاءًا تَقُولُونَ سَمِيعُونَ غَفُورُونَ﴾؛ «پس شما را پس از مرگتان حیات بخشیدیم، شاید شکر نعمت [او را] بجا آورید.»

این آیه درباره بنی اسرائیل است

۱- همان، ص ۳۹.

۲- بقره/۲۴۳.

۳- تفسیر نمونه، ج ۱۵، ص ۵۵۷.

۴- بقره/۲۵۹.

۵- تفسیر نمونه، ج ۱۵، ص ۵۵۶.

كَاثِرٍ ﴿٢﴾؛ «ما برای ستمگران آتشی آماده کرده‌ایم که سراپرده‌اش آنان را در برمی گیرد، و اگر فریادرسی جویند، به آبی چون مس گذاخته یاری می‌شوند.»

﴿إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا، لِلظَّالِمِينَ مَأْبَأً، لَا يَشْرَبُونَ فِيهَا أَخْقَابًا، لَا يَذُقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا، إِلَّا حَمِيمًا وَعَسَافًا﴾؛ ﴿٣﴾ [آری] جهنم از دیرباز کمین‌گاهی بود، [که] برای سرکشان بازگشتگاهی است، روزگاری دراز در آن درنگ‌کنند، در آن خانه خنکی چشند و نه شربتی، جز آب جوشان و چرکابه‌ای.»

تجلی انتقام خداوند در انتقام

مهدی علیه السلام

امام باقر علیه السلام در بیان شباهت‌های حضرت مهدی علیه السلام با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «فَخَرَّوْجُهُ بِالسَّيْفِ وَقَتْلُهُ أَعْدَاءَ اللَّهِ وَأَعْدَاءَ رَسُولِهِ وَالْجَبَّارِينَ وَالظَّالِمِينَ؛ (۴) قیام با شمشیر و کشتن دشمنان خدا و پیامبر، و جباران و سرکشان [از وجوه شباهت او] است.»

در قیامت کبری و قیام
مهدی علیه السلام، انسان‌های
مؤمن، به پاداش و رحمت
الهی می‌رسند، و
انسان‌های کافر و ظالم، به
عذاب و کیفر الهی دچار
می‌شوند.

و رستاخیز مهدی علیه السلام مطرح است. در قیامت کبری و قیام مهدی علیه السلام، انسان‌های مؤمن، به پاداش و رحمت الهی می‌رسند، و انسان‌های کافر و ظالم، به عذاب و کیفر الهی دچار می‌شوند.

انتقام خدا از ظالمان در قیامت

﴿قَيُّومٌ يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدًا، وَلَا يُوثِقُ وَثِقَاتَهُ أَحَدًا﴾؛ (۱)؛ «پس در آن روز هیچ کس چون عذاب کردن او، عذاب نمی‌کند و هیچ کس چون در بند کشیدن او، در بند نمی‌کشد.»

﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ

۱- فجر/ ۲۵-۲۶.

۲- کهف/ ۲۹.

۳- نباء/ ۲۱-۲۵.

۴- صدوق، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص